

ÉRTESÍTŐ

a Budapesti Városvédő Egyesület lapja

**2009. március
2. szám**

XXVII. Évfolyam,

Kedves Tagtársaink!

A tavasz kezdetén sok izgalmas programot ajánlunk. Kiállításaink, előadásaink, sétáink márciusban Budapest-szerte felfedezésre váró helyeket mutatnak meg, és a márciusi jeles évfordulókba is bekapcsolódunk. Ebben a hónapban ünnepi árveréssel egybekötött könyvbemutatóval emlékezünk az idén 5 éve újraindított Budapest folyóirat első főszerkesztőjére, Lestyán Sándorra. Több programunk is a városi parkokba hívja az érdeklődőket. A természet megújulásával párhuzamosan városvédő munkánk feladatai is gyarapodnak, nem csak az épületeket kell óvnunk, de vigyáznunk kell az egyre sűrűbben beépített Budapest zöld kincseire is. Szép tavaszt kívánunk minden kedves tagtársunknak!

Götz Eszter

Megkérjük mindazon tagtársainkat, akik heti rendszerességgel tudnak vállalni fél nap ügyeletet egyesületünk kiállítótermében, jelentkezzenek titkárságunkon (321-1696). Köszönjük!

Már most szeretnénk arra kérni tagtársainkat, hogy adjuk 1%-nak felajánlásával idén is támogassák majd egyesületünk törekvéseit! Adószámunk: 19729224-1-41

Támogatásukat előre is köszönjük!

MEGHÍVÓ

ZSOLNAY VIRÁGOK - MAI ÜVEGPALOTÁK – KÖZTEREINK

címmel nemzetközi fotókiállítás nyílik a Budapesti Városvédő Egyesület Podmaniczky-termében

Megnyitó:

2009. március 4-én (szerdán) délután **16 órakor**

A kiállítást megnyitja:

Simon Magdolna

művészettörténész, a KÖH munkatársa

A kiállítás megtekinthető:

2009. március 15-ig, H-Cs 10-16 óra, P 10-13 óra között

MEGHÍVÓ

A Budapesti Városvédő Egyesület bemutatja a tavaly 100 éves Wekerle-telep központjának
a KÓS KÁROLY TÉR HÁZAIT bemutató rajzkiállítását
Megnyitó: **2009. március 24-én** (kedden) **16 órakor**
A kiállítást megnyitja: **Kós Béla**, Kós Károly unokája.
Műsort ad a Wekerle-telepi Erkel Ferenc Általános iskola kamarakórusa
Karvezető: *Beleznai Katalin*
A kiállítás megtekinthető:
2009. április 24-ig, H-Cs 10-16 óra, P 10-13 óra között

MEGHÍVÓ

LESTYÁN-ESTRE

az Alexandra Könyvárúháza kávézójába (VII. kerület, Károly körút 3/C)

A műsorral színesített árverésre
2009. március 13-án, pénteken délután 18 órára
(a licitre bejelentkezőket 17.30 órától) várjuk
a pestieket, budaiakat, a könyvészeti-kultúrhistoriai ínyencségek iránt érdeklődőket
és azokat, akik velünk együtt ünneplik, hogy
immár ötödik éve megjelenik újra a Nagy Budapest Törzsasztal
műhelyében újjászületett folyóirat, a BUDAPEST
Lestyánból és Lestyánról olvas fel **Hirtling István** színművész.
Az árverést **Ráday Mihály** vezeti.

Lestyán Sándor nevét jól ismeri, aki Budapest történetével valaha is foglalkozott. Kötetei ott vannak a téma iránt érdeklődők könyvespolcain, s úgy ismerik szerzőjüket, mint aki azzal tűnik ki az ugyanezt a tematikát művelő írástudók közül, hogy a dokumentatív alaposságot ötvözni tudja az olvasmányosság követelményével. Lestyán stílusával iskolát teremtett, mintául szolgált a téma feldolgozó újabb és újabb nemzedékeinek. Néhányunknak, akik a Nagy Budapest Törzsasztal állandó vendégeiként magunk is műveljük ezt a témakört, akik újra indítottuk – ennek a kötetecskének a megjelenése napján éppen öt esztendeje – a pályájának akkor, 2004-ben harmadszorra nekirugaszkodó BUDAPEST folyóiratot, személye különösen érdekes és fontos. Ennek a különleges sajtóterméknek ugyanis, amelyet a kortársak a „legszebb magyar folyóiratnak” minősítettek, a szülőatyja s szerkesztője volt 1945 októberétől, a születés hónapjától, 1947 decemberéig, megjelenése első berekesztéséig.

MEGHÍVÓ

A MUT, a MÉK, a KÖH és a BVE közös szervezésében
2009. április 7-én (kedden) **17 órakor**
Osskó Judit levetíti **Herz Miksa** magyar származású építésről, a kairói műemlékvédelem egykori megalakítójáról készített filmjét.
Helye: a Magyar Urbanisztikai Társaság (MUT) előadóterme (Budapest IX. Liliom u. 48.)
A filmvetítés után kerekasztal-beszélgetés lesz. A belépés díjtalan, minden érdeklődőt szeretettel várunk!
Az előadáson való hallgatói részvétel a MLEK Továbbképzési Szakbizottsága szerint
1/2 kreditpontot jelent.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS!**A Civilek a Palotanegyedért Egyesület és a Budapest Beyond Sightseeing****a VIII. kerületi Palotanegyed kulturális örökségének megóvása és ismertté tétele érdekében pályázatot hirdet
Mesél a Palotanegyed címmel**

Pályázni lehet a Palotanegyed múltját, történelmi, építészeti vagy szellemi örökségét feltáró, dokumentáló, önálló kutatáson alapuló esszével, tanulmánnyal, amelynek maximális terjedelme: 25 000 karakter vagy 10 oldal. A pályázat elbírálásánál előnyt élveznek azok a pályaművek, amelyek:

a) egy konkrét palotanegyedbeli épület, közösség történetét vagy személyiség életét dolgozzák fel a Palotanegyed történetében játszott szerepére koncentráva;

b) eddig ismeretlen dokumentumokat (családi levéltár, fotók feldolgozása) tárnak a nagyközönség elé.

A pályázatot két példányban, nem bekötve, csupán összetűzve kell benyújtani és csatolni kell hozzá a kitöltött pályázati űrlapot is, ami letölthető a www.palotanegyed.info valamint a www.beyondbudapest.hu oldalról, illetve papíralapon beszerezhető a Zappa Caffében (Mikszáth tér 2.)

A pályázat benyújtásának határideje: 2009. április 1., módja: kizárólag postai úton, Szűcs Péter elnök nevére, a következő címre: Budapest, 1088 Mikszáth tér 2. A pályázati űrlap beküldése a pályázat érvényességének feltétele!

A pályázat nyilvános eredményhirdetésére a Műemléki Világnap alkalmából 2009. április 18-án, szombaton délelőtt 10 órakor kerül sor az Uránia Nemzeti Filmszínházban.

PROGRAMAJÁNLÓ**A FÖLD-ŐR Környezetvédelmi Klub**

a Budapesti Városvédő Egyesület Környezetvédelmi Csoportjának a támogatásával működik.

Vezetői: Molnár Éva és Rózsa József

Ez évi klub-sorozatunk alcíme: "Fogy az energia – mit tegyek?"

2009. március 18-án, szerdán 17 órától: lakossági fórumot tartunk „Tiszta válaszokat kérünk” címmel, ahol kérdéseket tehetünk fel a környezetünkben lévő aktuális problémákkal kapcsolatban.

Vendégeink:

Szabados Ákos képviselő úr, a Pesterzsébeti Önkormányzat polgármestere,

A XX. kerületi Önkormányzat Városfejlesztési és Fenntartási Osztály vezető munkatársa,

Vándor Éva környezetvédelmi szakelőadó, a Budapesti Városvédő Egyesület Környezetvédelmi Csoportjának vezetője.

2009. április 3-án, pénteken: „A házikertek és közterek növényei”

Vendégünk: *Pesti László*, a Főkert munkatársa, Cím: Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, 1204 Budapest, Pacsirta u. 157/b, Tel.: 284-7447

**A KVVM Társadalmi Kapcsolatok Osztálya, Zöld-Pont Szolgálat ajánlata
A Pusztaszeri Természetfilm Fesztivál filmjeiből:**

Március 4-én (szerdán):

Varjú-vár és testamentum amatőr

Rendezte: *Kós Béla* (42')

Az én Afrikám – Sossusvlei, Sperrgebiet profi

Rendezte: *Sáfrány József* (15')

A filmekkel kapcsolatban érdeklődni lehet: **Urai Róbert**nél (KVVM Zöld-Pont Szolgálat, 1011 Bp., Fő u. 44-50.), tel: 457-3440, fax: 457-3354, urai@mail.kvvm.hu Zöld szám: 06-80-40-11-11

A Józsefvárosi Galéria (VIII. ker., József krt. 70.) programajánlója:

Március 4. 15 óra: Zenés barangolás a világ legszebb tájain sorozat

Moszkva és Kijev titkai (vetített képes előadás). Eladó: *Kiss Imre Károly*, idegenvezető

Március 18. 15 óra: Magyarország közlekedése a Hunyadiak korában. Előadó: *Gáspár János*, a Közlekedési Múzeum munkatársa

A pesterzsébeti Gaál Imre Galéria (XX. kerület, Kossuth Lajos u. 39.) programajánlója:

Nyitva: vasárnap és hétfő kivételével 10-18 óráig

Március 4-én (szerdán) 17 órakor: Útvesztők térben és időben – labirintus *Orosz István* grafikusművész kiállításának megnyitója. Közreműködik: Piccolo Inn és Jazz zenekar. A kiállítás április 24-ig tekinthető meg.

Március 25-én (szerdán) 17 órakor: *Pataki Tibor* grafikusművész kiállításának megnyitója. A kiállítás április 25-ig tekinthető meg.

Március 10-én (kedden) 17 órakor: *Galler Péter* „Wittelsbach Erzsébet, településünk névadója és a Habsburg-ház” címmel tart előadást a **Csili Művelődési Központ** (XX. ker., Baross u. 55.) **Vízvári termében.**

A Kispesti Kertbarát Klub (1191 Budapest, Fő u. 42.) programajánlója:

Március 9. 16 óra: munka a Kaszinó kertjében (cserje ültetés, füvesítés előkészítése)

17 óra: A tétényi fennsík sorsa (videofilm)

Március 23. 17 óra: *Honty Vilmos:* El Camino – úti beszámoló

A Szemléletváltás az Életért Egyesület

2009. március 1-én (vasárnap) 14 órakor kertlátogatási programot szervez az **Károlyi-kertbe.**

Találkozás: a Ferenczy István utca és Magyar utca sarkán. A részvétel díjtalan.

CSOPORTÜLÉSEK–PROGRAMOK

Az egyesületi programok nyilvánosak és a belépés díjtalan!

Fotós csoport: minden hónap **első keddjén 16 órától**

Panteon csoport: minden hónap **második szerdáján 16.30 -tól**

Közlekedési csoport: **minden szerdán 17 órától**

Szeretettel várunk minden kedves érdeklődőt **március 18-án (szerdán) 17 órakor** vetített képes előadást tart *Krizsán Sándor* „**Lóvasutak Pest-Budán és Budapesten**” címmel. A témával és előadóval kapcsolatban kérjük, figyeljék egyesületünk honlapját: www.varosvedo.hu

Templomtörténeti csoport: Legközelebbi összejövetelüket **március 18-án (szerdán) 16.30 órakor** tartják az egyesület Nagytárgyalójában.

Környezetvédelmi csoport: következő csoportülését **március 17-én (kedden) 16 órakor** tartják az egyesület Nagytárgyalójában. A MÁV-telep helyzetéről tart beszámolót *Arlett Annamária.*

Várostörténeti csoport: **március 25-én (szerdán) 17 órakor** **Miről mesél a Vörösmarty tér?** címmel tart előadást *dr. György Lajosné* az egyesület Podmaniczky termében.

Harangtörténeti csoport: A Budapesti Városvédő Egyesület Harangtörténeti csoportja szeretettel meghívja Önt **2009. március 26-án** (csütörtökön) **16 órakor** kezdődő **Idősebb Walsér Ferenc budapesti harangjai és harangjármai** című vetített képes előadására az egyesület vetítőtermébe. Előadó: *Millisits Máté*.

Csendvédelmi Bizottság: következő ülésüket **március 11-én** (szerdán) **16 órakor** tartják az egyesület vetítőtermében. Az ülés témája: a passzív akusztikai védelemre vonatkozó rendelkezések megjelenése a hatályos és az előkészítés alatt álló jogszabályokban.

Szőnyi István Képzőművészeti Kör: minden hétfőn **15 és 18 óra** között tartja foglalkozásait a BVE pinceszintjén lévő teremben, és szívesen fogadja a festészet és rajz iránt érdeklődőket. Vezető tanár: *Ferenczi Tiborné* festőművész, művészettörténész

I. kerületi városvédő csoport: következő csoportmegbeszélésük **március 18-án** (szerdán) **15 órakor** a Budavári Művelődési Házban lesz. Téma: helyi védettségre javasolt épületek. A kerületi csoport a Harangtörténeti csoporttal közösen látogatást szervez az Öntödei Múzeumba 2009. **március 31.** kedden **14,30 órai** kezdettel, ahol a budavári, I. kerületi harangokról tart előadást *Millisits Máté* muzeológus, a múzeum munkatársa. Helyszín: II. kerület, Bem József u. 20.

Belépődíj: 200,-Ft / fő nyugdíjas, diák; 400,-Ft / fő felnőtt

A januárra és februárra meghirdetett programjaink időjárás miatti elmaradásáért minden érdeklődőtől elnézést kérünk.

II. kerületi városvédő csoport: következő csoportülésükkel kapcsolatban kérjük, figyeljék az egyesület honlapját: www.varosvedo.hu

Terézvárosi csoport: **március 19-én** (csütörtökön) **17 órakor** folytatjuk „**Szecesszió a Terézvárosban**” című előadássorozatunkat, melynek e havi vetített képes előadásában a Bálint Zoltán-Jámbor Lajos építészpárosról beszélgetünk. Előadó: *Roszinszky Bella*.

Erzsébetvárosi Helytörténeti Klub: **március 10-én** (kedden) **16 órakor** a Viktória Szálló (Bem rkp. 11.) Hubay Jenő zenetermébe látogatnak. Az időpont bizonytalansága miatt kéri, hogy érdeklődjenek az egyesület titkárságán (**321-1696**)! Találkozás: a Szálló bejáratánál.

Józsefvárosi csoport: **március 25-én** (szerdán) **15 órakor** vetített képes előadás: **AZ EMBER TRAGÉDIÁJA**, Jankovics Marcell animációs sorozata alapján – V. epizód – „**Démonkrácia**” (görög szín). Előadó: *Martsa Piroska* restaurátor. Helyszín: Józsefvárosi Galéria (VIII. ker. József krt. 70.)

Kőbányai csoport: Legközelebbi összeövetelüket **március 19-én** (csütörtökön) **17-19 óra között** tartja a Kőbányai Helytörténeti Gyűjteményben (X. ker. Budapest, Halom u. 37/b). Minden érdeklődőt szeretettel várnak a „**Megemlékezés nemzeti évfordulókról**” című előadásra. Ugyanitt a helytörténeti kiállítás megtekinthető: hétfő, kedd, szerda, péntek 10-14-ig, csütörtök 14-18 óráig.

XIII. kerületi Városvédő Csoport: **március 17-én** (kedden) **10 órakor:** „**Bedő-ház, a Magyar Szecesszió Háza**”. Előadást tart *Seressné Döller Márta* helytörténész. Találkozás: az Angyalföldért Egyesület helyiségében (XIII. ker. Váci út 50.)

Rákospalotai munkacsoport: a hónap első szombatján 18 órától szokásos havi csoportértekezlet a Közösségi Házban. Téma: a márciusi, áprilisi tavaszi munkák megszervezése. Az áprilisra tervezett facsemete csereakció és virágbörze megszervezése.

Március 15. részvétel a kerületben civil szervezetek által szervezett megemlékezéseken. Márciusban tervezünk a Wekerlei Társaskörrel csoporttalálkozót, melyet wekerlei látogatással kötünk össze, az időpont még bizonytalan. Kérjük, hogy a pontos időpont tekintetében figyeljék egyesületünk honlapját: www.varosvedo.hu

Pesterzsébeti Városvédő Csoport: következő összeövetelüket **2009. március 3-án** (kedden) **16 órakor** a Gaál Imre Galériában (XX. ker., Kossuth Lajos u. 39.) tartják. A beszámoló után *Molnár Éva* tart előadást „**A Vécsey Itp. Szabó Ervin Könyvtár munkája megalakulásától napjainkig**” címmel.

Promontor – Tétény munkacsoport: **március 13-án** (péntek) **16 órakor** – hagyományainknak megfelelően, a 903. számú Prohászka Ottokár Cserkészcsapattal közösen – koszorúzási ünnepséget tartunk a Budafok-felsővárosi temetőben Térey Pál honvéd huszárőrnagy és

Hadik Ágoston honvéd ezredes, az 1848-49. évi magyar forradalom és szabadságharc hős katonáinak síremlékeinél. A kegyeleti megemlékezésre mindenkit szeretettel várunk!

Figyelem! Március hónapban a helyi programok torlódása miatt más rendezvényt nem tartunk!

Soroksári Grassalkovich Kör: március 12-én (csütörtökön) **17 órakor** tartják következő összejövetelüket a Közösségi Házban (Bp. XXIII. kerület, Grassalkovich út 154).

Aranytíz Helytörténeti Klub: március 26-án (csütörtök) **17 órakor** „Belvárosi kutak tervezője Wild László építész” (Petőfi-kút, Vörösmarty-kút, Oroszlános-kút kandeláberekkel, Hermeszkút) terveit ismerteti **Wild László** – beszélgetőtársa **Vízy László**, a Helytörténeti Klub vezetője. Helyszín: Aranytíz (V. kerület, Arany János u. 10.).

Rákoshegyi Bartók Zeneház (XVII. kerület, Budapest - Rákoshegy, Hunyadi u. 50.)

Programjaik olvashatók a www.bartokzenehas.hu honlapon!

Hégráth László emlékére

2008 decemberében elhunyt Hégráth László. Városvédő tevékenysége évtizedek óta jelentős volt. Közreműködött a Mátyás-templomhoz tartozó, Halászbástya alatti Szent Mihály temetőkápolna felkutatásában és fizikai feltárásában, mintegy 850 település műemléki, kulturális, statisztikai és egyéb adatot rögzítette fotón, dokumentumokon. Budapesten főként az I. kerület értékeinek feltárása, a kerület történetének megörökítése fűződik a nevéhez, tanulmányai többek között az Attila út nevezetességeit mutatták be.

A KÖRNYEZETVÉDELMI CSOPORT HÍREI

Február 1-én a kertlátogatási sorozat helyszíne az Orczy-park volt. A fagyos idő ellenére 25 fő vett részt a programon **Pesti László** szakszerű vezetésével.

Február 17-i csoport-találkozókon négy vendéget fogadhattunk, akik érdeklődtek a „Falfirkák” témánk iránt. **„Emlékfák”** gyűjteményünkbe január hónapban 11 db fáról kaptunk értesítést, melyeket köszönettel vettünk! Várjuk a további értesítéseket!

Következő kertlátogatás: március 1. 14 óra Károlyi-kert. Találkozó az V. ker. Ferenczy István – Magyar utca sarok.

Március 6. a Nemzetközi Energiahatékonysági Napja: Az energiahatékonyságra nagy szükség lesz az elkövetkező időszakban. Napjaink folyamatosan növekvő energiaigényét az energiaszektor egyre nehezebben tudja kielégíteni. Az emberiség rohamosan növekvő létszáma, a fejlődő országok egyre gyorsabb ütemű iparosodása és a fokozódó léptékű közlekedés egyre több energiát igényel. A felhasznált energia előállítása, felhasználása nagy mennyiségű szennyezőanyag-kibocsátással jár, veszélyeztetve az élő rendszereket és az emberi egészséget is. A megújuló energiák gyakorlati alkalmazása rövidesen elkerülhetetlenül megjelenik mindennapi életvitelünkben. Célszerű erre felkészülni, első lépésként otthonunk energia-használatának felmérésével és racionalizálásával. Az Energia Klub „Lakcímke” kiadványa ebben segít: www.lakcimke.hu

Március 22. a Víz Világnapja: megünneplését az 1992. évi Rio de Janeiro-i környezetvédelmi konferencián kezdeményezték. Ennek hatására az ENSZ március 22-ét nyilvánította e nappá, felhívva a kormányok, szervezetek és magánszemélyek figyelmét a víz fontos szerepére életünkben. Cél, hogy óvjuk, védjük környezetünket, s ezen belül a Föld vízkészletét. Hazánk természeti értékei közül nagy jelentőséggel bírnak a vizek és vizes élőhelyek. Ezek védelme, fenntartása nem csak a természetvédelmi szakemberek feladata, nekünk is vigyázni kell vizeinkre.

Vándor Éva

Főljánlás tagtársaink részére

Városvédő Egyesületi tagok és intézmények számára ingyenesen átadnánk a felsorolt növények közül nem parkérett egyedeket. Ez azt jelenti, hogy rongálások elkerülésére csak védett, körülkerített

területre javasoljuk a kiültetést. Jelenleg a növények nagy része konténerben van, tehát a nyár végén – ősszel is ültethetőek:

Páfrányfenyők (Ginkgo biloba), Atlaszcédrusok, Arizoniai ciprus változatok (Cupressus arizonica), Gyászciprusok (Cupressus funebris), Törökmogyorófák – csak tavaszi ültetésüket javasoljuk, mert szabad földben nevelkedtek, Fekete diók, Szárnyas diók, Tiszafák, Görögfenyők (Abies cefalonica), Kaukázusi jegenyefenyők (Abies nordmanniana), Törzsos mahonia (M. beali).

Exkluzív helyekre – ahol nagy növőtér áll a növények rendelkezésére ajánljuk a *Mammutfenyőt, Gyantásciprust, Libanoni cédrust, Himalájai cédrust.*

Konkrét elképzelések kialakítására javasoljuk az előzetes megbeszélést, a növénykínálat megtekintését. Jelentkezés: 06 30/454-2665

Pesti László és Herczeg Géza

Pavilon a Margit hídnál

Felépült a Margit híd budai hídfőjének északi oldalán, a Germanus Gyula parkban a 17-es villamos nemrég elbontott fordulójának közepébe egy pavilon. Nem számított sem a zöldfelülethez aránytalanul nagy méret, sem az, hogy ott később két irányban is villamosok fognak járni. Valószínűleg az érdekeltek kihasználták azt, hogy a villamosforduló, függetlenül a zöld jellegtől, közlekedési területnek számít. Csakhogy ezt a részt kifejezetten zöldfelületnek szánták, amikor a Margit híd környékét 1937-ben rendezték és ide helyezték át az óbudai villamosok végállomását. A terület most a II. kerületé, bár lehet, hogy egyezség alapján nemsokára a fővárosé lesz. Az építéshatósági engedélyt viszont a II. kerület érintettsége miatt a XII. kerület adta ki. Újságíróként megkérdeztem a XII. kerületi önkormányzatot, de választ nem kaptam arra, hogy miért adták ki ide az építési engedélyt. Ezúton is kérdezem, kinek jó a park közepén ez az építmény?

Kertész István

Budai hírcsokor

Megrongáltak jónéhány turistajelzést a Hármashatár-hegy és a Csúcs-hegy környékén. Kremser Ferenc a Budapesti Természetbarát Sportszövetség Technikai Bizottságának vezetője turistatársaival társadalmi munkában mihamarabb igyekszik majd pótolni, és felújítani a jelzéseket. Súlyosbítja a helyzetet, hogy több helyen kivágták a fák testéből a jeleket, így azok szinte gyógyíthatatlan sebeket kaptak.

Ősszeköthetik a délbudai és az óbudai villamosokat: a 6,56 milliárd forintos beruházással 2010 végéig készülhetnek el. A Batthyány tér és a Moszkva tér felől a Bem rakparti, a Frankel Leó utcai és a Török utcai új összekötő vágányokon akár három villamosjárat is közlekedhet a jelenlegi egy helyett Óbuda irányába.

Stiassny Jenő a Gyopár Turista Egyesület megalapítója és a Csikóváraljai turistaház felépítésének kezdeményezője 75 éve, 1934 februárjában, tragikus körülmények között hunyt el. A nagyformátumban gondolkodó turista 10 évig vezette egyesületét és lelkes támogatója volt, a Magyar Turistaszövetség megalapításának is.

Kertész István

Jeles évfordulók

Ulrich Keresztély műépítész 1836. április 27-én született Bécsben, és száz évvel ezelőtt, 1909. januárban halt meg Bécsben. Már fiatal korában is több megbízást kapott. 1878-ban Hollandiában, Haarlemben a Teylers Múzeum főbejáratával felhívta magára a figyelmet. De dolgozott Bécsen kívül Prágában, Stuttgartban, Bukarestben, ahol több köz- és magánépületet tervezett. Magyarországra 1881-ben jött, miután megnyerte az Elevátor megépítésére kiírt pályázatot „System Ulrich” jellegével. De ő nem az eredeti elképzelést valósította meg, hanem saját számításait és tapasztalatát vette alapul. Később még Fiumében, Győrben, Baracson, Mezőhegyesen is emelt hasonló gazdasági épületeket. 1885-ben az Erzsébet körút 28. (Pollak és Neumann ház) és 48. (Ostffy Pálné) alatti bérházakat is ő tervezte, ezeknél Wawra és Pfeiffer voltak építőmesterek. 1885-ben ő tervezte az Iparcsarnokot, majd 1887-ben felépítették a Sóházat az Elevátor közelében. Ez évben

magyar állampolgárságot kapott. Az Elevátor elkészülése után a Leszámító és Pénzváltó Bank bérelte az épületet.

Bővebb história a korban és Európában is egyedülálló, új technológiai megoldásokban bővelkedő épületről. Sürgős feladat volt az országban termett, nagy mennyiségű gabona jó körülmények közötti raktározása. (Európában az első helyen álltunk a gabona termelésében, a századfordulón a fővárosban 15 malom működött.) Eredetileg 2 épület és 4 raktárház szerepelt a kiírásban, de a költségek miatt csak egy elevátorház épült meg. (Elkészülése után az épület összköltségét 2.540.000 Ft-ra becsülték.) A megépítéshez 740x70 m terület állt rendelkezésre a ferencvárosi Duna-parton. 1883. július 20-ra készült el az elevátor és mellette a saját kazánháza. Ennek a kéménye 65 m-es volt. Egy földalatti csővel kötötték össze a két épületet. A földszinten 4 vasúti vágány haladt át, egyszerre 20 vagonba lehetett rakodni, a 15 m magas silóból. Ebből 290 db volt, és 10 automata mérleg látta el feladatát. Elevátor szerkezetből 18 készült el, ezekből 10 a ki- és berakodást szolgálta. Kapacitása 25000 tonna. A padlásszint 22 m magas volt, itt végezték a gabona átfogatását és tisztítását. Alapterülete 3150 négyzetméter, magassága 50-58 m. Az alapozás a talaj miatt fontos volt, 4213 db cölöpre rakott tölgyfaráccsal történt. Anyaga vas és téglá. A szerkezetet a Schlick-féle vasgyár gyártotta. A tűzbiztonságra nagy figyelmet fordítottak, az egész épület hatalmas vasszerkezet volt, amit kívülről téglával fedtek le. Csupán a padló és tető készültek faszervezettel. A folyón várakozó uszályokból óránként 65 tonna gabonát tudtak kiemelni. Az I. világháború után kihasználtsága folyamatosan lecsökkent. A II. világháborúban súlyos bombázás érte kiemelt helyszíne miatt, majd 1948-ban lebontották. Helyén alakították ki a Nehru parkot.

Az Iparcsarnok az 1885-ös első Országos Kiállítás központi épülete. Hazánk ekkor a gazdaság, az ipar, a kereskedelem és a művészet minden ágazatában bemutatkozott. Behozta a lemaradást a kiegyezés után, és Európa többi fejlett országához akart tartozni. A kiállítást Rudolf trónörökös nyitotta meg, ennek a helyén a Városligetben ma szobra áll, vadászegyenruhában örökítette meg Ligeti Miklós. Az épület 12472 négyzetméteren épült fel, 586 ezer Ft-os költséggel. Téglány alaprajzú, négy sarkán egy-egy pavilonnal. Köztük négy, római császárkori motívumokkal díszített diadalkapu emelkedett 22 m magasán. A sarokpavilonok téglából és kőből készültek. Az összekötő szárnyak vas-üveg szerkezetből álltak. Ezt is a Schlick-féle vasgyár gyártotta le, Kohn János tervei szerint. A két középső, egymást keresztező csarnok metszéspontjában pedig 8 szögű tambura fölött 48,5 m magas neoreneszánsz ízü kupola emelte az épület fényét. Ez a pavilon az 1896-os Millenniumi Kiállításon is szerepelt. Kohn János 1320 négyzetméterrel kibővítette, 136,1 ezer Ft-os költség ráfordítással. Egészen a II. világháborúig szolgálta a kiállításokat. Sérülései miatt 1947-ben lebontották, helyén a Petőfi Csarnok áll.

Ulrich Keresztély 1892-ben visszaköltözött Bécsbe. 1896-ban császári- és királyi főtanácsos, és a bécsi Műegyetem Építész- és Magasépítés Tanszékén tanári katedrát kapott. A Ferenc József rend tulajdonosa és több külföldi díjat is kapott. A Magyar Mérnök és Építész- Egyesületnek alapító tagja volt, az Osztrák Mérnök-Egyletnek pedig rendes tagja. Különleges tudásával két olyan épületet is tervezett, ami a korban technikai újdonságnak számított. Az Elevátor gépészeti szabadalmát az USA, Francia-, Német-, Oroszország és Belgium is megvásárolta. Iparilag csúcsteljesítménynek számított, teljesen automatizált volt.

Összeállította: dr. Horváth Péterné

UTAZÁSI AJÁNLATOK

Neoline Utazási Iroda „Kalandozás”	1088 Budapest, Szentkirályi u. 5.	Eng.sz.: U-714/2006.
Tel.: 318-8064, fax: 317-1056,	e-mail: kalandozas@t-online.hu	www.kalandozastravel.hu

Március

1.	Komárom – Komárno	3400,- Ft
7.	Bécs – Hofburg	5290,- Ft
8.	Nyitra és környéke	4290,- Ft
13-16.	Prága	39900,- Ft
18.	Petőfi emléktúra - „Itt születtem én, ezen a tájon”	3990,- Ft

A BVE havonta megjelenő bulletinje **Az Értesítő kiadását a Fővárosi Önkormányzat támogatja.**

Telefon, fax: 321-1696 OTP 11705008-20092737-00000000 Adószám: 19729224-1-41
 e-mail: budapesti@varosvedo.hu honlap: www.varosvedo.hu 1053 Budapest, Kossuth L. u. 14-16.
 Szerkesztői munka: Hegedűs Attila András A kiadásért felelős: Götz Eszter